

Research materials were the names of more than 120 business associations, obtained by continuous sampling of the particular print advertising publications, telephone directories, Ukrainian housing 2014, own observations and others.

Lexeme KHATA in the structure of proper names reveals the following semantic: 'premises in which someone placed something' + 'premises used for something' + 'refuge' + 'friendly atmosphere' + 'to feel free' and others. So investigated lexeme is the background, the basis of many proper names, which built up a specifying component. In such onyms combined motivation is predominant, which elements are essential, associative, locative, temporal or symbolic.

So proper names with component KHATA are significant body of proper names containing positive semantics, covering a wide range of institutions and organizations of various types, have a deep motivational framework, reflecting national and cultural traditions, value orientations and priorities. In the future, we will research studying other national cultural components in the structure of Ukrainian proper names.

Key words: proper name, onym, semantics, motivation.

УДК 81:39

Лебедівна О. Я.,
магістр Національного університету
«Києво-Могилянська академія»
E-mail: oklebedivna@ukr.net

УКРАЇНЬСЬКА МОВА ЯК ДРУГА СТАТЬ

У статті висвітлено питання репрезентації української мови у середовищі мови-агресора (як-от російської мови), де її статус і поведінку порівняно до статусної поведінки жінки, підпорядкованої чоловікові на патріархальній вертикалі. У цьому значенні українську мову потрактовано як другу стать. Також проаналізовано характерні особливості «світовідчуття» такої мови головно через поетичні твори носіїв української мови XIX–XX ст. Для аналізу також залучено прозовий матеріал XXI ст. Розвідка пропонує модель зміни статусного коду української мови.

Ключові слова: українська мова, друга стать, гендер, мова-перша стать, російська мова, ідеалізація, закрите мовне середовище.

Питання співвідношення мови і гендеру ввійшло до наукового дискурсу у 1970-х рр. з появою монографії Р. Лакоф (Robin Lakoff) «Мова і місце жінки» («Language and Woman's Place») 1975 року [11]. Авторка виділяє «чоловіче» та «жіноче» мовлення, зауважуючи, що дискримінаційні моделі найбільше проявляються у спілкуванні. Водночас лексика разом із супрасегментними засобами відтворює в мовленні типову соціальну поведінку і нормативні культурні моделі. Ця ідея дала поштовх до залучення соціолінгвістичних студій у поле гендерної лінгвістики. Ідея «жіночої» і «чоловічої» мов, за яку працю Р. Лакоф та наукові розвідки її послідовниць (як-от Д. Спендер (Dale Spender)) як правило критикують, не єдина, що її постулює дослідниця. Її наголос на нерівномірній презентації статей у мові (мовний сексизм), загострення гендерної проблематики спричинилися до появи мовно-гендерних досліджень Д. Танен (Deborah Tannen) [15], П. Фішмен (Pamela Fishman), Д. Мельц (Daniel Maltz), Р. Боркер (Ruth Borker) та Дж. Сандерленд (Jane Sunderland) [14]. Серед українських лінгвістів це, зокрема, Л. Ставицька [7], О. Фоменко [9], Ю. Маслова, О. Гончаренко та Д. Барашева [2].

Їхні дослідження артикують мову головно як матеріал і продукт комунікації з проявленими гендерними стереотипами. Проте вони, як і жодні інші, не розглядають її як учасницю відносин «чоловік-жінка», що було б надзвичайно актуально для дослідження зокрема мов, які зазнали колоніального впливу. З цього погляду, поведінка колоніальної мови в стосунку до мови метрополії буде релевантною поведінці *другої статі* стосовно *першої*, об'єктивуючи у свідомості її носіїв метафори, що у згорнутому вигляді відтворюють деякі національні комплекси і травми.

Зокрема, для носіїв української мови питання саморефлексії і саморепрезентації набуло особливої актуальності в ситуації двомовності і тривалої бездержавності. Ідентифікуючи себе крізь призму мови, українська мовна спільнота сформувала складні стосунки з рідною мовою, де мовці виступають у ролі

як чоловіка, так і жінки, тим часом їхня мова семантично відповідає підлеглий чоловікові жінці. У зв'язку з цим пропонуємо застосувати феміністичне дослідження «Le Deuxième Sexe» («Друга стаття») 1949 року французької авторки С. де Бовуар (Simone de Beauvoir) до аналізу й осмислення «образу» української мови, посталою на основі її рецепції україномовною спільнотою.

Таким чином, **мета** цієї статті – дослідити українську мову як *другу статтю* супроти мови-агресора. Відповідно до мети у статті поставлено і виконано такі **завдання**: 1) висвітлити поведінку української мови в середовищі мови-агресора, зокрема російської мови, як аналогічної поведінці підпорядкованої чоловікові жінки у патріархальному суспільстві; 2) розкрити характерні особливості такої мови в діахронному та синхронному зрізах на прикладі поезій про українську мову 1880–1990-х рр., а також на матеріалі сучасної української белетристики, зокрема «Лексикону інтимних міст» Ю. Андруховича; 3) запропонувати модель зміни статусного коду української мови як *другої статті* на українську мову як *першу статтю*.

Об'єкт дослідження – українська мова. **Предметом** дослідження є українська мова як *друга стаття*.

Передовсім з'ясуємо значення терміну *друга стаття* у розумінні С. де Бовуар. Так, у гендерному дискурсі бути «другою» статтю означає, усвідомлюючи себе Іншим, не стати «для себе Першим», тобто абсолютно піддатися чужому впливові, як-от для жінки не уявляти себе без чоловіка, тоді як «чоловік усвідомлює себе без жінки» [3, с. 27]. Саме таке визначення імплементуємо у сферу лінгвістики.

Українська мова кінця XIX–XX ст. залишається на периферії панівного імперського дискурсу, де змушена постійно боротися за власне існування. Перефразовуючи С. де Бовуар, ця мова «не має жодного іншого виходу, як працювати на свою свободу»; вона прагне «виправдати своє існування всередині власної іманентності, інакше кажучи, реалізувати трансцендентність в іманентності» [4, с. 278–279]. Останнє дослідниця називає смішним, часто піднесеним зусиллям «ув'язненої жінки, яка намагається перетворити свою в'язницю в небо слави, свою покірливість – у найвищу свободу» [4, с. 278–279]. У цей час мова вимагає захоплення собою, прикрашаючи власну капітуляцію сентиментальними епітетами: «*Як рідне слово вчую я, / З очей аж сльози йдуть...*» (усі виділення грубим кеглем тут і надалі наші – О. Л.)¹, «*знавсь до щастя райських брам, / В рожевім сні втавав, / І. Грабович; «О слово рідне! Шум дерев! / Музика зір блакитнооких, / Шовковий спів стелів широких, / Дніпра між ними левій рев...*» (Олександр Олесь). Це час, коли мовці нарцисично милуються українською мовою, бути в якій і якою², перефразовуючи С. де Бовуар, – «означає почуватись бажаним об'єктом, вважати себе жаданою і коханою» [4, с. 292]: «*Я без тебе, мово, / Без зерна полова, / Соняшник без сонця, / Без птахів діброва. / Як вогонь у серці / Я несу в майбутнє / Невгасиму мову, / Слово незабутнє*» (Ю. Рибчинський); «*розкішна і гнучка, як мрія*» (О. Підсуха).

Водночас «якщо в неї є підстави гадати, що вона не жадана, їй починає здаватися, що її ненавидять. Усі критичні закиди вона пояснює через ревності, досаду. Її невдачі – результат підступних таємних задумів: і через це вони їй утверджують у думці своєї значущості. Вона легко впадає в манію переслідування, від чого просто міняється на обличчі: власний центр світу і невизнання світу – все це і є для неї абсолютним центром світу» [4, с. 294]. Тоді у мові української спільноти з'являється емоційно конотована лексика, на зразок «бідна мова», «та, що поневіряється», «якої цураються». Транзитною ланкою до позитивно конотованої архисеми іноді може слугувати образ коханого, що *виринає кохану мову з поневірки*, милуючись її вродою («*Подивіться, яка гарна / Наша мова мила!*»), тим самим наголошуючи на її естетичній функції: «*Пахуча, мов квітка, / Розкішна, мов пав!* / *За те тобі, мово, / Вічна честь і слава!*» (Р. Завадович). Нарцисизм і манія переслідування можуть реалізовуватися через мовоцентризм: «*Все в тобі з'єдналося, злилося – / Як і поміститься в одній! – / Шенім зачарований колосся, / Поклик із катами на двобій*» (В. Симоненко).

Зауважмо, що акцент на милозвучності слова не дозволяє «зберігати ілюзію бути в собі – для себе» [3, с. 295]. Говорячи про красу української мови, ми автоматично визнаємо себе об'єктом міжмовних відносин, позбавленого прав на «публічне» життя. Українську мову часто порівнюють з

¹Ці та інші поезії здебільшого взято зі збірки «Найдорожчий скарб : Слово про рідну мову» [6].

²Тобто переживати свою ідентичність.

окультуреною природою: *колоссям, квітами, вербою, житом* тощо, що виглядає виправданим з огляду на суспільне походження мови і її основні функції. Проте з погляду гендерної критики, таке семантичне зближення виштовхує її на комунікативну периферію, обмежену кількома стилями, серед яких, як правило, завжди присутній художній, і кількома соціальними групами (здебільшого селянством і частково інтелігенцією). Тож образ мови-природи, мови-ніжної цнотливої дівчини, що потребує лицаря, – уявна копія, яка через тривале повернення до одних і тих же спогадів, чиї місце зрештою посідають кліше, тобто фрази, що втратили будь-який зміст, сприяє відчуженню мовної спільноти від реального стану української мови¹.

Для лінгвістики, як і для феноменології, одним із ключових образів є образ дому. Так, за М. Гайдегером, «мова – це дім буття». З іншого боку, символ дому багатогранний і має безліч трактувань. Одним із них може бути адаптоване до мовного питання феміністське розуміння образу дому, де у патріархальному соціумі дім «символізує постійність і відокремленість від світу», а «родина перетворюється в такий собі осередок, формує своє обличчя в результаті зміни поколінь» [4, с. 43]. У патріархальному світі дім є осередком родинного щастя. Турбота про домашній затишок, його естетичний складник властива саме жінкам патріархального світу. На відміну від чоловіка, який «дивиться на предмети, що оточують його, як на знаряддя і розкладає їх за призначенням, жінка надає великого значення інтер'єру житла, оскільки їй не доступний «всесвіт» і утвердження в активній діяльності [4, с. 44]. Вона ув'язнена і змушена «компенсувати вузькість свого життєвого простору»; створюючи максимальний затишок, вона віддаляється від зовнішнього світу, заступаючи його власним нереальним [4, с. 45].

У мовній спільноті з усиченою мовною функційністю, як-от в українській, де «домівкою» стає українське мовлення обмеженої групи мовців, як і від жінки, чекають один від одного «скромного самозречення». Рецепіюючи мову як свою єдину «окрасу» і «втіху» («*Мій предковичний, / мій умитий росами, / космічний, / вічний, / зоряний, барвінковий...*» (Л. Костенко); «*в тобі – великого народу / Ніжна і замріяна душа*» (В. Симоненко), україномовні мовці, до прикладу, часто послуговуються російською для спілкування на роботі і громадських місцях, тим часом вдома «ховаються» від чужого середовища в ілюзорно прекрасний і чистий материнський світ: «*Мова барвіста, / Мова багата, / Рідна і тепла, / Як батьківська хата*» (В. Гринько); «*Просту, домашню, звичну*» (далі автор дає перелік назв сільських реалій, як-от: *поле, коса, багаття, хліб, піт*), що їй потрібно берегти в серці (В. Бичко); «*Берегти її, плекати / Буду всюди й повсякчас, – / Бо ж єдина – так, як мати...*» (Л. Забашта); «*Мова – це наша світлиця, / Вона як добірне зерно*» (Ф. Пантов); «*Солов'їну, барвінкову, / Колосисту / Неповторна і – своя; / В ній гримлять громи в негоду, / В тиші – трелі солов'я*» (Л. Забашта); «*Рідна мова завжди солов'їна, / Зігриває людей все життя*» (В. Кленц); «*Що в єдине нас злива, – / Першій матері слова, / Перша пісня коліскова*» (Олександр Олесь); «*Значить, я у тобі живу*» (Г. Світлична).

На інший, емансипований погляд на українську мову, натрапляємо у М. Рильського та І. Малковича. Так, М. Рильський привертає увагу до динаміки мови, де вона є засобом духовного і матеріального розвитку суспільства, зберігаючи водночас власну «ідентичність»: «*Нехай вона щоразу служить вам, / Хоч і живе своїм живим життям*». Підтвердження цього погляду знаходимо в гендерних студіях. Так, мова і мовець, як одружені жінка і чоловік, не намагаються «доповнити одне одного, оскільки за своєю суттю нівечить особистість кожного з них», а дотримуються поєднання двох особистостей [4, с. 104]. Цікаво вирішує гендерне питання І. Малкович, який усвідомлює потребу в так званій мовній емансипації, що полягає у виході із зони комфорту в зовнішній світ, де українська мова має виконувати функцію державної мови: «*не можна покладатися / тільки на солов'їв / дитино*» (І. Малкович).

У контексті огляду поетичних творів ХХ ст. зазначимо історію провадження радянської мовної політики на початку цього століття, наслідком якої, на думку Ю. Шевельова, стало загострення конфлікту «між українською і російською мовами» і його інтеріоризація, тобто перенесення «з зовнішньої, позамовної сфери в середину самої мови» через втручання у її структуру (вилучення слів, граматичних форм і конструкцій, впровадження російських відповідників-дублетів для зближення з

¹С. де Бовуар пише про клішованість спогадів, манер і висловів нарциски [4, с. 295].

російською мовою, «формування спільного лексичного фонду», максимальна уніфікація української мови за російським зразком тощо) [8, с. 6–16]. Іншими словами, на відміну від влади агресора попередньої доби (російська імперська влада), радянська влада підсилила зовнішній тиск, що традиційно полягав у заборонах на мову, зниженні її престижу і впливі на освітню сферу, внутрішнім – втручанням у тіло мови (лексика, правопис, синтаксис і словотвір), або лінгвоцидом [8, с. 6–14].

Аналізуючи фактичний матеріал, зауважуємо, що тематично вірші про українську мову обриваються 1918 роком і поновлюються з початком 1930-х рр. Згідно зі спостереженнями Л. Масенко, від 1930 до 1970 рр. погромницькі кампанії спрямовано на діловий і науковий стилі, які зрештою «було уніфіковано за російським зразком» [4, с. 27]. Наступним кроком «наступу на українську мову» стало «вичищення» художнього стилю і перекладу зокрема засобами «офіційної літературної критики», лексика якої наблизилася до новоязу сталінської доби [4, с. 27].

Узалежнена мова, як і підлегла чоловікові жінка, завжди прагнутиме любові, адже, як не парадоксально, мова-агресор супроти неї «живе в чутливому світі лагідності, ніжності, доброзичливості, одне слово, в жіночому світі», тоді як колонізована мова «перебуває в жорсткому чоловічому світі» [3, с. 364]. Зокрема, навіть сплеск воєнної тематики у поезії 1960–1970-х, який засвідчує фактичний матеріал, не виходить за межі агресивного «чоловічого» світу російської мови. У зв'язку з появою цих текстів можна говорити про формування лексико-семантичного поля «боротьба» з такими складниками, як: *раб, лицарство, рвати окови, визволяти, герць, росіяни, впокорювати, рвати байдужий рот, сила* тощо. Проте ці настрої не були новими: їх можна спостерегти і в 1880-х (Леся Українка, «Слово, чому ти не твердая криця»), і в 1980-х роках (О. Пахльовська, «...Страшний мисливець вийде знов на лови»).

Присвоївши характерні ознаки материнства, травмована спільнота (колоніальна / постколоніальна), перефразовуючи С. де Бовуар, плекатиме єдину нав'язливу ідею – «її дитина буде героєм. У такий спосіб вона виражає захоплення від думки, що може породити на світ сумління і свободу» [4, с. 128]. Більшість проаналізованих поезій засвідчують саме це твердження, як-от: «*По світу її, / Як святиню, нестиму / Допоки живу, / В чистоті берегтиму, / З Любов'ю сердечною, / Вірністю сина*» (Т. Жупанин); «*Поглянь – слов'янство оживає / І сили пробує свої: / Ганебні ярма розбиває, / Докупи всіх синів скликає... / А то ж усе брати твої!.. / Ні, не умре ніколи мова, / Якою син співає твій*» (М. Чернівський); «*Співочий грім батьків моїх, / Дітьми безпам'ятно забутий. [...] О слово! Будь мечем моїм! / Ні, сонцем стань!*» (Олександр Олесь); «*Я тебе, кохана, / Вирву з поневірки, / Навернуться ще до тебе / Усі недовірки*» (Р. Завадович); «*Помагало слово нам у боротьбі. / Кликало на битву проти супостата*» (О. Підсуха); «*Чи наша мова – Божья сіль? [...] Таж Слово – вічний проводир. [...] Вже ми – лицарство родовите!*» (І. Калинець); «*Княгиня заморожена! Ще трошки – і підросне малий Котигорошко!*» (Л. Танюк).

Носій деякої мови, що почуває себе жертвою іншої, ніколи не вважатиме себе щасливим: йому завжди бракуватиме свого цілісного мовного середовища, у зв'язку з чим у його свідомості актуалізується передусім фактор сили середовища, жертвою якого він є. Зокрема, таким прикладом в сучасній українській літературі може слугувати «Лексикон інтимних міст» Ю. Андруховича, де невдоволення від мовного протистояння, ймовірно, несвідомо виливається у ненависть авторського альтер-его до російськомовного Києва – міста, що індиферентно сприйняло автора з його ідентичністю¹: «Коли влітку 1997-го [...] мені першим реченням написалося «Я не люблю Києва», то це була самоцензура – я мав би написати, що ненавиджу його» [1, с. 224]. Таким чином, уподібнення Києва до образу повії («...Він трохи як та Кобра. У нього душа огрядної й доброї повії» [1, с. 231]) можна визначити як образ згвалтованого авторського несвідомого внаслідок латентного конфлікту

¹ Про Андруховичеву ненависть до Києва згадує О. Забужко в есеї «Метрополія і провінція». Її причини авторка цілком слушно вбачає головню у страхіві «угрітого в своєму «інтимному», читай хутірному, гнізді» провінціала перед «метрополітально» індиферентною столицею [5, с. 22–23]. Дослідниця також апелює до нездатності такого індивіда перейти з провінційно-«хатнього» до модерністськи-«весвітнього» мислення. У випадку з Андруховичем ця поразка, ймовірно, вмотивована перенесенням звичних старих механізмів завоювання провінції (боротьба *Я реалізованого* з *Я нереалізованим провінціала*) на полімножинне, поліфункційне поле метрополії, що призводить до неминучої напівпоразки (адже столиця переважно залишається амбівалентною у стосунках до такого героя, адже в одному з епізодів він зізнається в любові до помаранчевого Києва).

представника *другої статі з першою*, а саме з російськомовною ідентичністю киян. Адже мова метрополії була одним із засобів нанесення посттоталітарної травми.

Отже, як *друга стаття* українська мова компенсує неможливість самовиразитися та реалізуватися у стосунках з *першою статтю*, вимагаючи надмірної уваги, любові до себе, розвиваючи нарцисизм, культивує власну красу та моральність; до того ж її обмежувала і частково досі обмежує занурення в закрите українське мовне середовище, чітко окреслене в російськомовному просторі. З часом ця концентрація має шанс спричинитися до ідеалізації такого мікросвіту та відповідної дискримінації ворожого зовнішнього світу з його розгалуженою системою сфер функціонування мови-*першої статі*. Тим часом осмислення української мови через концепт *другої статі* має сприяти вирішенню мовного питання в Україні, яке попри економічні і юридичні аспекти потребує, по-перше, усвідомлення того, що носії української мови схильні бачити себе в дзеркалі чужої (російської) мови, і, по-друге, що особливо важливо, вироблення самоповаги в кожній мовній ситуації.

Список використаної літератури

1. Андрухович Ю. Лексикон інтимних міст : Довільний посібник з геопоетики та геополітики / Ю. Андрухович. – К. : Meridian Czernowitz, 2011. – 480 с.
2. Барашева Д. Психологічні особливості етнокультурної ідентифікації особистості в умовах полікультурного простору українців (на прикладі аналізу особливостей етнокультурної ідентифікації татар і росіян / українців Севастопольського регіону) / Д. Барашева // Вісник КНУ ім. Тараса Шевченка : Психологія. Педагогіка. Соціальна робота. – 2013. – Вип. 1 (7). – С. 5–9.
3. Де Бовуар С. Друга стаття : у 2-х т. [пер. з фр. Н. Воробйової, П. Воробйова, Я. Собко] / С. де Бовуар. – К. : Основи, 1994. – Т. 1. – 390 с.
4. Де Бовуар С. Друга стаття : у 2-х т. [пер. з фр. Н. Воробйової, П. Воробйова, Я. Собко] / С. де Бовуар. – К. : Основи, 1994. – Т. 2. – 391 с.
5. Забужко О. Репортаж із 2000-го року : зб. статей / О. Забужко. – К. : Факт, 2001. – 96 с.
6. Найдорожчий скарб : Слово про рідну мову : Поезії. Вислови [упор. В. І. Лучук]. – К. : Радянський письменник, 1990. – 390 с.
7. Ставицька Л. Українська мова без табу : Словник нецензурної лексики та її відповідників : Обсценізми. Евфемізми. Сексуалізми / Л. Ставицька. – К. : Критика, 2008. – 454 с.
8. Українська мова у ХХ сторіччі : історія лінгвоциду [за ред. Л. Масенко]. – К. : КМА, 2007. – 399 с.
9. Фоменко О. Гендер і мова / О. Фоменко // Основи теорії гендеру : навчальний посібник. – К. : К.І.С., 2004. – 536 с.
10. De Beauvoir S. The Second Sex [Trans. Constance Borde, Sheila Malovany-Chevallier] / S. De Beauvoir. – N.-Y. : Vintage-Random House, 2010. – 873 p.
11. Lakoff R. Language and Woman's Place : Text and Commentaries / R. Lakoff. – Oxford : University Press, 2004. – 309 p.
12. Lakoff R. Language and Woman's Place / R. Lakoff // Language in Society. – 1973 – Vol. 2. – No. 1. – P. 45–80.
13. Montashery I. Figurative Construction of Gender through Metaphor and Metonymy / I. Montashery // Advances in English Linguistics. – Vol. 2. – No. 1. – 2013. – P. 105–109.
14. Sunderland J. Language and Gender / J. Sunderland. – London, N.-Y : Routledge, 2006. – 359 p.
15. Tannen D. You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation / D. Tannen. – N.-Y. : Ballantine Books, 1991. – 150 p.

Lebedivna O. J. Język ukraiński jako druga płeć.

Streszczenie

W artykule omówiono kwestie związane z problemami reprezentacji języka ukraińskiego między językiem państwowym / agresorem (takim jak rosyjski), gdzie status i zachowanie pierwszego zrównane do statusu kobiety jako istoty podrzędnej w stosunku do mężczyzny. W tym sensie, język ukraiński interpretowany jako druga płeć. Również analizowano cechy "zachowania" takiego języka przez poezję XIX i XX wieku pisaną rodzimymi użytkownikami języka; również przedstawiono materiał prozaicznej XXI wieku. Badania sugeruje model zmiany kodu statusnego.

Słowa kluczowe: język ukraiński, druga płeć, gender, język-pierwsza płeć, język rosyjski, idealizacja, zakryta społeczność językowa.

Lebedivna O. Y. The Ukrainian Language as the Second Sex.

Summary

The article deals with a problem of the Ukrainian language identification in the environment of an aggressor language, which is supposed to have a great significance for resolving the language issue in Ukraine. The relationships between Ukrainian and a certain metropolitan language (e.g. Russian) are reviewed from the gender point of view; the article is supposed to reveal gender colonial stereotypes of the Ukrainian language, which was staying on the margins of the dominant imperial discourse for a long time fighting for its (her) existence.

Therefore, the main aim of the article is to describe Ukrainian as the second sex. Being implemented from women studies into linguistics, the second sex, term coined by Simone De Beauvoir, is used to indicate a (post)colonial language representation in this study. The article is shown that women's behavior in the society determined by men has certain analogy with the behavior of some Ukrainian speakers in the Russian spoken society that, being determined in a relation to the Russian, perceive Ukrainian as, for instance, their only decor, treasure, and relief; they escape from the alien environment to the unreal world of beauty.

The object of the paper is the Ukrainian language.

It is also suggested a key for codes exchange: from the Ukrainian-second sex into the Ukrainian-first sex.

Key words: Ukrainian language, second sex, gender, language-first sex, Russian language, idealization, closed language community.

УДК 81'373.7:78

Летючая Л. П.,
кандидат филологических наук,
доцент кафедры иностранной филологии и методики обучения
ГВУЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди
E-mail: letinna@ukr.net

ХАРАКТЕРИСТИКА ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКОГО ПОЛЯ КОНЦЕПТА «МУЗЫКА» КАК СОСТАВНОЙ ЧАСТИ ЕГО НОМИНАТИВНОГО ПОЛЯ

В статье представлена характеристика фразеологического поля концепта «музыка» как составной части его номинативного поля. Определяется ядерная зона концепта, репрезентированная описанием ключевого слова, объективирующего концепт, а также сделана попытка описания фразеосмысловых групп, которые представляют соответствующие микрополя ядерной зоны.

Ключевые слова: концепт, номинативное поле, фразеологическое поле, ядерная зона, ключевое слово, микрополе ядерной зоны.

Достоверным источником сведений о менталитете и культуре народа всегда была и остается фразеология. Картина мира, выраженная средствами фразеологии, отражает языковой феномен национально-культурного опыта. Фразеология как образная система языка имеет свои специфические особенности в плане выражения и в плане содержания, является универсальной системой устойчивых вербальных единиц, с помощью которых передаются черты национального восприятия окружающей среды. Эти черты, в свою очередь, формируются в процессе коллективного многовекового изучения человеком мира, что его окружает. Исходя из этого, в языкознании говорят не только о понятии языковой картины мира, но и о понятии фразеологической картины мира. А. И. Молотков отмечает, что